

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

« 28 » 08 2025 р.

«ОСНОВИ ДЕМОКРАТІЇ»

Спеціальність: D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітня програма: «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Факультет: Економіки і підприємництва

Умань – 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Логіка та критичне мислення» для здобувачів вищої освіти спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Умань: Уманський НУ, 2025. 15 с.

Розробник: к. і. н., доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Валентин ДОМОРОСЛИЙ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціально-гуманітарних та правових дисциплін

Протокол № 1 від «19» 08 2025 р.

Завідувач кафедри доцент Людмила МАШКОВСЬКА

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Голова професор Руслан МУДРАК

УНУС., 2025
В. Доморослий

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань: Галузь знань: D «Бізнес, управління та право»	Обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність: D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
		Семестр	
		1	
Загальна кількість годин – 120		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Освітній рівень: бакалавр Освітня програма «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	20 год.	8
		Практичні, семінарські	
		30 год.	4
		Індивідуальні завдання	
		Самостійна робота	
		70 год.	108
	Вид контролю: залік		

2. Мета, завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Основи демократії» вивчає основні закони виникнення та природу демократії; причини, суспільних змін на її засадничих принципах; загальнолюдські цінності та їх структура.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Основи демократії» є творче осмислення досягнень світового розвитку демократії, демократичної політичної культури, розуміння своєї ролі у демократичному процесі, розвитку громадянської відповідальності. Це є дуже важливим для життєздатності демократії в українському суспільстві, утвердження демократичних цінностей.

Завдання навчальної дисципліни «Основи демократії» є: сформувати мотивацію до засвоєння основних демократичних цінностей і принципів, їх застосування в практичній діяльності; сформувати систему знань про демократію та її роль у розвитку сучасного суспільства; сприяти засвоєнню демократичних принципів життєдіяльності; прививати вміння аналізувати матеріали із різних джерел, ЗМІ і доходити неупереджених достовірних висновків; уміти формувати свою думку та відстоювати її; формувати навички брати участь у прийнятті рішень, відповідати за їх реалізацію та взаємодіяти в практичній діяльності; вміти користуватися механізмами захисту прав людини.

Предметом курсу «Основи демократії» є дослідження історичного розвитку демократії та її інститутів, ролі цих інститутів, принципів та традицій в політиці.

Місце дисципліни «Основи демократії» у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти:

Пререквізити	Кореквізити	Постреквізити
	Вступ до спеціальності	Філософія
	Основи фінансової науки	Основи наукових досліджень
	Ділова українська мова	Психологія фінансів
		Мікроекономіка

Таблиця 1

**Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються
під час вивчення навчальної дисципліни «Основи демократ»**

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 14	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань, природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ПРН 16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
		ПРН 21	Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
		ПРН 22	Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
		ПРН 23	Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Основи демократії», наведено в табл. 2, 3.

Таблиця 2

**Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною
«Основи демократії»**

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		

1.1			
1.2			
1.3			
1.4			
1.5			
2	Уміння/навички:		
2.1			
3	Комунікація:		
3.1	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію.	семінарське заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних задач і ситуацій	представлення презентацій, виконання аналітично-розрахункових робіт, виконання вирішених конкретних задач і ситуацій, підсумковий контроль
4	Відповідальність і автономія		
4.1	Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб;	семінарське заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних задач і ситуацій	представлення презентацій, виконання аналітично-розрахункових робіт, виконання вирішених конкретних задач і ситуацій, підсумковий контроль

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Основи демократії»

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН 16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	Лекція, семінарські заняття, індивідуальні консультації, кейс-метод, мозковий штурм. самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 21	Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення	Інтерактивні заняття, моделювання	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання

	сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.	сценаріїв, семінарські заняття, дискусія, самостійна робота з підготовкою рефератів і презентацій	індивідуальних і командних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 22	Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Лекція, семінарські заняття з обговорення сутності демократії, мозковий штурм, самонавчання	Усне опитування, тестування, участь у дискусії, презентація, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 23	Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.		

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. «Концептуально – методологічні основи феномену демократії».

Тема 1. Поняття, походження та зміст демократії.

Поняття демократії, її походження та зміст. Основні принципи наукового визначення демократії. Сутність демократії та її поширення у сучасному світі. Основний зміст демократії. Взаємодія основ демократії з іншими соціальними науками: філософією, політологією, соціологією, історією. Типи та форми демократії. Моделі демократичного врядування.

Тема 2. Формування демократії та базових засад демократичного правління у світі.

Зародження демократичних ідей в країнах Стародавнього Сходу. Колективізм та патерналізм як загрози східному варіанту демократії. Афінська класична демократія у визначеннях мислителів, філософів та політиків. Демократія у Давньому Римі. Ідея римського громадянства та соціальної відповідальності. Стоїцизм та демократичні цінності. Демократичні тенденції в епоху Відродження і Нового Часу. Міста – держави та Магдебурзьке право. Вчення Н. Макіавеллі. Створення демократичних інституцій у ході

американської та французької революції. Лібералізм: зародження, сутність, оформлення основних ідей. Ліберальний та консервативний варіанти демократії.

Тема 3. Формування демократії та базових засад демократичного правління в Україні.

1. Джерела політичних ідей в Україні. Розвиток ідей державності в козацько-гетьманський період. Основні напрямки розвитку суспільно-політичної думки в Україні XVIII-XIX ст. Соціально-політична думка про національне відродження й державність України початку XX ст. Зародження і утвердження сучасної політичної думки й політичної науки в Україні.

Тема 4. Демократичні інститути та їх функціонування.

Верховенство права та демократичні інститути. Конституціоналізм. Конституція та її призначення. Джерела українського конституціоналізму. Конституційні акти України в XX ст. Конституція незалежної Української держави та її правовий захист.

Законодавча влада. Призначення, структура і функції законодавчої влади в розвинених демократіях. Законодавча влада в Україні.

Виконавча влада. Виконавча влада в демократичних суспільствах: призначення й сутність.

Інститут президентства.

Судова влада. Роль судової влади в державі.

Тема 5. Соціальні, економічні та цивілізаційні основи демократії.

Соціальні основи у діяльності держави. Колективізм демократичного сприйняття. Колективна ідентичність у соціально – політичних процесах. Ухвалення рішень волею більшості з обов'язковим дотриманням прав меншості. Основи ринкової демократії. Плюралізм ринкових відносин та демократичні політичні відносини.

Тема 6. Національний контекст демократії.

Багатоманітність – невід'ємна властивість демократії. Нація і народ. Різновиди та основні функції нації. Становлення української нації. Нація та держава. Національне самовизначення і національна самосвідомість. Феномен націоналізму. Український націоналізм. Проблема сумісності націоналізму і демократії. Мовна проблема.

Змістовий модуль 2. «Практичний вимір основ демократії».

Тема 7. Політичні партії у системі демократії.

Роль політичних партій у розвитку демократії. Статус і функції політичних партій у політичній системі України. Організаційні засади партійної діяльності та їх вплив на демократію. Демократія і майбутнє політичних партій.

Тема 8. Права та свободи людини.

Права і свободи людини. Сучасне розуміння прав людини. Основні права й відповідальність громадянина. Методи й механізми захисту прав і свобод людини. Повноваження і головні функції ООН. Захист прав людини на регіональному рівні. Система захисту прав і свобод людини в Україні.

Тема 9. Демократичні політичні процеси та їх основні риси.

«Мітингова» демократія та елементи політичного протесту. Політичний перформанс як засіб впливу. Маніпулювання як специфічна форма політичного впливу. Ненасильницький протест. Політичний конфлікт в умовах демократичних політичних систем. Локальний, національний та глобальний демократичні процеси та їх системні характеристики.

Тема 10. Перехід до демократії як закономірність сучасного суспільного розвитку.

Передумови і шляхи демократизації.

Демократичні транзити.

Країни першого ешелону капіталізму. Латиноамериканська модель переходу до демократії. Південноєвропейська модель.

Проблема утвердження демократії у постсоціалістичних країнах Центрально-Східної Європи, СНД і Балтії.

Особливості переходу до демократії постсоціалістичних держав: різновиди постсоціалістичної моделі політичної модернізації. Шлях лібералізації як спроба демократичного транзиту в цих країнах. Проблеми і труднощі демократичних транзитів у постсоціалістичних країнах.

4. Орієнтовна структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Основи демократії												
Змістовий модуль 1. Концептуально – методологічні основи феномену демократії».												
Тема 1. Поняття, походження та зміст демократії.	11	2	2			7	12					12
Тема 2. Формування демократії та базових засад демократичного правління у світі.	13	2	4			7	14	2				12
Тема 3. Формування демократії та базових	13	2	4			7	14		2			12

засад демократичного правління в Україні.												
Тема 4. Демократичні інститути та їх функціонування.	13	2	4			7	12					12
Тема 5. Соціальні, економічні та цивілізаційні основи демократії.	13	2	4			7	14	2				12
Тема 6. Національний контекст демократії.	11	2	2			7	12					12
Змістовний модуль 2. «Практичний вимір основ демократії».												
Тема 7. Політичні партії у системі демократії.	11	2	2			7	14	2				12
Тема 8. Права та свободи людини.	11	2	2			7	14		2			12
Тема 9. Демократичні політичні процеси та їх основні риси.	13	2	4			7	14	2				12
Тема 10. Перехід до демократії як закономірність сучасного суспільного	11	2	2			7	10					10

розвитку. Передумови і шляхи демократизації.												
Всього	120	20	30			70	120	8	4			118

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва тем	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	Змістовий модуль 1. Концептуально – методологічні основи феномену демократії.		
1.	Тема 1. Поняття, походження та зміст демократії.	2	
2.	Тема 2. Формування демократії та базових засад демократичного правління у світі.	4	
3.	Тема 3. . Формування демократії та базових засад демократичного правління в Україні.	4	2
4.	Тема 4. Демократичні інститути та їх функціонування.	4	
5.	Тема 5. Соціальні, економічні та цивілізаційні основи демократії.	4	
6.	Тема 6. Національний контекст демократії.	2	
	Змістовний модуль 2. Практичний вимір основ демократії.		
7.	Тема 7. Політичні партії у системі демократії.	2	
8.	Тема 8. Права та свободи людини.	2	2
9.	Тема 9. Демократичні політичні процеси та їх основні риси.	2	
10.	Тема 10. Перехід до демократії як закономірність сучасного	2	

	суспільного розвитку. Передумови і шляхи демократизації.		
	Разом	30	4

6. Самостійна робота

Самостійне вивчення дисципліни «Основи демократії» неможливе без використання літературних джерел. У наш час знайомство з літературою навіть із самого вузького питання становить нелегке й досить трудомістке завдання. Дисципліна «Основи демократії» за період свого існування нагромадило величезну кількість літературних джерел - підручників і навчальних посібників, монографій та журнальних статей, публікацій. Тому раціональна організація вивчення літератури курсу особливо необхідна.

Для ефективного використання літератури й виконання поза аудиторної контрольної роботи варто вести конспект підручників. Конспектування інших літературних джерел має рекомендаційний характер. За підручником конспектуються лише ті питання, які через обмежене число лекцій та практичних занять не знайшли відбиття в лекційних конспектах й у зошитах для практичних занять. На лекціях і семінарських заняттях розглядається найбільш складний матеріал, представлений у питаннях для самопідготовки, які наведені до кожної теми курсу. Усі інші питання, викладені в запропонованому підручнику конспектуються в зошиті для самостійних робіт.

Спочатку потрібно ознайомитися з основною (підручниками й навчальними посібниками), а потім з допоміжною (монографіями і статтями) літературою. При цьому важливо вивчити насамперед книги, а потім статті (у першу чергу останніх років видання) - вітчизняні й закордонні.

Матеріал для конспектування доцільно оформляти в такій послідовності:

- 1) назва вивченої теми курсу;
- 2) конспект робіт з питань інтелектуальної власності (з вказівкою назви й сторінок першоджерела);
- 3) конспект вказаних вище питань підручника (виписують їхні заголовки і сторінки підручника);
- 4) конспект (за вибором студента) інших літературних джерел з даної теми (при цьому вказують їхніх авторів, назву, рік і місце видання, сторінки).

№	Назва теми	Години денна	Години заочна
Змістовий модуль 1. Концептуально – методологічні основи феномену демократії.			
1.	Навести основні визначення демократії. Проаналізуйте парадокси демократії	7	12
2.	Обґрунтувати основні тези праці Ф. Шміттєра «Загрози і дилеми демократії»	7	12
3.	Демократія як соціальний феномен. Democracy what social phenomen.	7	12
4.	Вплив рівня життя на розвиток демократії	7	12

5.	Скласти таблицю змін антидемократичної та демократичної традицій мислення в історичній перспективі.	7	12
6.	Порівняти афінську та сучасну демократії	7	12
7.	Порівняти колективістські, індивідуалістичні та плюралістичні концепції демократії.	7	12
8.	Визначити переваги та недоліки елітарної демократії.	7	12
	Разом за змістовим модулем 1	56	96
	Змістовий модуль 2. Практичний вимір основ демократії.		
9.	Складіть та поясніть таблицю-схему структурно-функціональних залежностей між суб'єктами влади в Україні.	7	12
10.	Особливості функціонування публічної адміністрації в розвинутих країнах (США, Велика Британія, Німеччина, Канада).	7	10
	Разом за змістовим модулем 2	14	22
	Всього	70	108

7. Методи навчання

Під час викладання дисципліни «Основи демократії» використовуються наступні методи навчання:

Словесні методи навчання:

- лекція — метод навчання, який передбачає розкриття у словесній формі сутності явищ, наукових понять, процесів, які знаходяться між собою в логічному зв'язку, об'єднані загальною темою.
- пояснення — вербальний метод навчання, який передбачає розкриття сутності певного явища, процесу, закону.
- бесіда передбачає використання попереднього досвіду з певної галузі знань і на основі цього залучення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення уже наявних знань. З погляду форми проведення виокремлюють два види бесіди: евристичну і репродуктивну. За місцем у навчальному процесі виділяють бесіди: вступну, поточну, підсумкову.

Наочні методи:

- демонстрація — це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їхньому натуральному вигляді, в динаміці.
- ілюстрація — метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (фотографії, малюнки, схеми, графіки та ін.).
- спостереження як метод навчання передбачає сприймання певних предметів, явищ, процесів у природному чи виробничому середовищі без втручання у ці явища й процеси.

Практичні методи навчання. Спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання (практичні та семінарські заняття)

Інтерактивне навчання у вищій школі передбачає докорінну зміну методичних стереотипів, які сформувалися у викладачів. При вивченні дисципліни «Основи демократії» використовуються наступні форми навчальної діяльності: фронтальна, парна, індивідуальна та групова. Найпоширенішою є групова форма, яка є формою організації навчання в малих групах студентів, об'єднаних загальною навчальною метою за опосередкованого керівництва викладачем і в співпраці зі студентами. Викладач у груповій навчальній діяльності керує роботою кожного студента опосередковано, через завдання, які він пропонує групі та які регулюють діяльність студентів. При викладанні лекційного матеріалу обов'язковим є використання презентацій що є наочністю для студентів та дозволяє краще засвоїти матеріал.

Матеріали курсу «Основи демократії» розміщені на платформі Moodle <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1075>

В умовах дистанційної освіти проведення лекцій і практичних занять відбувається у форматі відеоконференцій. Для організації освітнього процесу використовуються такі технічні сервіси, як Zoom, Viber, Telegram, Moodle та електронна пошта.

8. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточно-модульний контроль. З дисципліни «Основи демократії», для якої підсумковий контроль передбачено у формі заліку, на поточно-модульний контроль виділяється 100 балів.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання завдань, що передбачені для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі виконання індивідуальних завдань, які передбачені робочою навчальною програмою дисципліни, оцінюванню в балах підлягають: самостійне опрацювання окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових тестів; підготовка реферативних матеріалів з публікацією тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів.

Результати поточно-модульного контролю виставляються в журналах обліку роботи викладача.

Повторне виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів.

Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання поточно-модульного контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру. Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку “FX”, то він допускається до повторного складання поточно-модульного контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання поточно-модульного контролю зобов’язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролі. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання і не впливає на загальний рейтинг студента.

**Розподіл балів, які отримують студенти з навчальної дисципліни
«Основи демократії» (денна форма навчання) «залік»**

			Поточний модульний контроль										Додаткові бали	Сума
		ЗМ1							ЗМ2					
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	Модульний контроль 1	T7	T8	T9	T10	Модульний контроль 2		100
Сума балів	5	5	5	5	5	5	20	5	5	5	5	20	10	
Семінар. зан.	3	3	3	3	3	3		3	3	3	3			
Сам. Роб.	2	2	2	2	2	2		2	2	2	2			

Примітка. За виконання кожного практичного та самостійного завдання студент отримує певні бали, а саме:

Практичне та самостійне завдання оцінюються на максимальні 5 балів якщо:

- практичне (самостійне) завдання виконане своєчасно та правильно;
- обґрунтовано розрахунки і зроблені висновки;
- правильно вказані нормативні документи;
- студент вільно володіє матеріалом.

Практичне та самостійне завдання оцінюються на 4 бали, якщо:

- завдання виконане своєчасно та правильно;
- обґрунтовано розрахунки;
- зроблені висновки неповні, неконкретні;

- неправильно вказана назва відповідного нормативного документа чи вжита назва застарілого матеріалу;

- студент погано орієнтується в основних теоретичних положеннях.

Практичне та самостійне завдання оцінюються на 3 бали, якщо:

- несвоєчасно, але правильно виконане завдання;
- не всі необхідні розрахунки проведені;
- зроблені висновки неповні, неконкретні;
- неправильно вказана назва відповідного законодавчого чи інструктивного матеріалу чи вжита назва застарілого матеріалу;
- студент не орієнтується в основних теоретичних положеннях.

Практичне та самостійне завдання оцінюються на 2 бали, якщо:

- своєчасно, але з помилками виконане завдання;
- не всі необхідні розрахунки проведені;
- зроблені висновки неповні, неконкретні;
- неправильно вказана назва відповідного законодавчого чи інструктивного матеріалу чи вжита назва застарілого матеріалу;
- студент не орієнтується в основних теоретичних положеннях.

Мінімальна оцінка з урахуванням усіх можливих помилок – 1 бал за відповідне завдання.

Таким чином, за опрацювання лекційного матеріалу, виконання практичних завдань і самостійної роботи студент може отримати максимально 100 балів

Розподіл балів, які отримують студенти заочного відділення при форми контролю «залік»

			Поточний модульний контроль										К/Р	Підс. контроль	Сума
		ЗМ1							ЗМ2						
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	Пк Зм 1	T7	T8	T9	T10	Пк Зм 2			
Сума балів	5	5	5	5	5	5	20	5	5	5	5	20	10		100
Практ. Зан.	3	3	3	3	3	3		3	3	3	3				
Сам. Роб.	2	2	2	2	2	2		2	2	2	2				

Поточний контроль за кожним змістовим модулем для заочної форми навчання здійснюється за допомогою тестового опитування, в основу якого покладено пройдений матеріал та охоплюються основні його поняття та категорії. За кожним опрацьованим модулем студент отримує 30 запитань із чотирма поданими відповідями, одна з яких є правильною. За кожен блок тестових вправ максимально можна отримати 5 балів.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього практичного заняття. Час і порядок складання визначає викладач. У разі, коли студент не з'явився на проведення

модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем. Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови, що сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. У такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни, встановлені викладачем.

Однією з форм самостійної роботи для здобувачів освіти заочної форми навчання є виконання контрольної роботи. Контрольна робота складається з 3 теоретичних питань і 1 ситуаційного практичного завдання. Контрольна робота виконується здобувачем особисто та захищається окремо від самостійної Максимальна сума балів – 25.

Критерії оцінювання знань студентів при виконанні та захисті контрольної роботи

№	1. Текст контрольної роботи	15 балів
1.1	Відповідність логічної побудови роботи назві теми, а також поставленим цілям і завданням, пропорційність структури роботи	5
1.2	Правильність оформлення роботи (нумерація сторінок, оформлення титульного аркуша, дотримання вимог до розміру полів, шрифту, міжрядкового інтервалу).	
1.3	Повнота і відповідність висновків змісту роботи	
1.4	Якість і глибина теоретико-методологічного аналізу проблеми. Наявність та якість критичного огляду літературних джерел. Самостійність суджень і викладу матеріалу (наявність формулювання власної думки студента – автора).	5
1.5	Правильність виконання практичного ситуаційного завдання. обґрунтованість висновків. Правильно вказані нормативні документи	5
	2. Захист контрольної роботи	10 балів
2.1	Вміння стисло (в межах регламенту), послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження.	5
2.2	Повнота і ґрунтовність відповідей на запитання викладачів, здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди.	5

Критерії та шкала оцінювання знань і вмінь студентів

Сума балів за всі	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
-------------------	--------	-------------------------------

види навчальної діяльності	ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (74 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60 – 73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

9. Методичне забезпечення

1. Основи демократії: Інструктивно-методичні матеріали для проведення семінарських занять для здобувачів вищої освіти, першого (бакалаврського) рівня, денної і заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач к. і. н., доцент Доморослий В.І. Умань: НУС, 2024. 22 с. (1 у.д.а).

2. Основи демократії: методичні матеріали, завдання та вказівки для самостійної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної і заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач: к. і. н., доцент Доморослий В.І., Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2024. 24 с. (1, у.д.а.).

3. Основи демократії: методичні матеріали для виконання контрольної роботи здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня заочної форми навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач: : к. і. н., доцент Доморослий В.І., Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2024. 21 с. (1, у.д.а.).

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Аркуша О. Національне питання в Україні XX – початку XXI ст.: історичні нариси. Київ, 2022. 592 с.
2. Головатий М. Демократія: історія, теорія практика. К, «Персонал», 2024. 230 с.
3. Горбатенко В. Політико-правові засади трансформації політичних партій в Україні. Київ, «Талком», 2019. 326 с.
4. Доморослий В. Основи демократії (для студентів неспеціальних факультетів усіх форм навчання): Навчальний посібник. Умань: ВВЦ «Візаві», 2021. 156 с.
5. Колодій А. Основи демократії. Київ: «Астролябія» 2023, 832 с.
- Мустафін О. Злам: кризи політичних режимів. Київ: Vivat, 2021. 288 с.
6. Платон. Держава. Київ: Орієнтир, 2023. 336 с.
7. Снайдер Т. Шлях до несвободи. Київ: Човен, 2020. 392 с.
8. Фріт А. Політика для початківців. Київ: Книголав, 2022. 128 с.
9. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. Київ: Наш формат, 2021. 192с
10. Шляхтун П. Політологія. Київ: «Центр учбової літератури» 2022. 472 с.

Допоміжна

1. Гудвін Д. Лідерство у буремні часи. Київ: Vivat, 2021. 592 с.
2. Демократія: Антологія / Проценко О. (упоряд.). Київ: Смолоскип, 2018. – XXVIII. 1108 с.
3. Демократизація України: програма малих проєктів. Практичний poradник для небайдужих / Кол. авт.: Л.О. Єльчева, І.М. Ібрагімова та ін. Київ, 2019. 458 с..
4. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних баченнях: Монографія. Київ; Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 520 с.
5. Лок Д. Два трактати про правління. Київ: Наш формат, 2020, 312 с.
6. Темелкуран Е. Як втратити країну. Сім кроків від демократії до диктатури. – Київ: Vivat, 2019. 323 с.
7. Філонов О.В Основи демократії. Права людини та їх забезпечення в умовах суспільних змін. Київ: Знання, 2023. 215 с.
8. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. Київ: Наш формат, 2024. 576 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Антична демократія https://stud.com.ua/42963/politologiya/antichna_demokratiya
2. Всеобщая декларация прав человека.URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Демократія. <https://www.coe.int/uk/web/compass/democracy>
1. Колодій А. Розвиток громадянського суспільства.URL: <http://political-studies.com/?p=166>
2. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Мінаков М. Поступ демократії в Україні 1919-2019 pp.). <http://sg-sofia.com.ua/postup-demokratii-v-ukraini-1919-2019>
4. Поділ влади на законодавчу, виконавчу, судову. <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/38-podil-vlady-na-zakonodavchu-vykonavchu-sudovu>.
5. Поняття і класифікація органів державної влади. <https://www.businesslaw.org.ua/ponyattya-i-klassyfikaciya-organiv-vykonavchoi-vlady/>
6. Розова Т. Демократія в Україні: проблеми та перспективи. http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3910/Rozova_Demokratiya_v_Ukraini.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
7. Тертишник В. Законодавча влада України: концептуальні проблеми вдосконалення. http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2011_11_10.

12. ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Бізнес-планування» або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті садівництва результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті.

13. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

У процесі навчання з дисципліни «Основи демократії», студенти повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського національного університету садівництва. При підготовці рефератів, виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи подані студентами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.

Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення.

З метою запобігання порушенням і підвищення якості академічних робіт, студентам настійно рекомендується користуватися належними академічними ресурсами та інструментами для перевірки робіт на плагіат, а також звертатися за консультаціями з питань правильного цитування і академічного письма.

14. ЗМІНИ У РОБОЧІЙ ПРОГРАМІ НА 2025-2026 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Зміни, внесені до робочої програми на 2024-2025 навчальний рік, охоплюють:

1. Внесення відповідних коригувань у розподіл балів, що їх отримують студенти під час вивчення дисципліни;
2. Виокремлення теми дисципліни, що викладається англійською мовою;
3. Уточнення кількості аудиторних годин, передбачених для проведення самостійної роботи;
4. Оновлення переліку рекомендованої літератури

